

V. menar Remenguera, V. romeguera Remenjar, V. menjar Remenós, remenol, V. menar Remer, remera, V. rem Remerciament, remerciar, gallicisme dolent per 'regraciar, donar gràcies' Remerol, V. remor Remès, remesa, V. metre Remesclar, V. mesclar Remetre, V. metre Remeu, V. rabeç Remeu, remeular, remeulo, V. miolar +Remusat, -ada, V. reuifar, però cf. EntreDL I, 170 Remig, V. rem i mig Rèmime (1 remigt, llat. esporàdic, DTò. 1757), V. rem Remigrar-se, -grolar-se, V. migrar +Reminget civ. 10 «pacotilla» PzCabr.: sembla ser alteració de remitget (amb propagació de nasal, derivat de remig, AlcM, §§ 5, 6, i cf. remitjò, -jot) Remingol, remingola, remingolada, remingolar, -lat, remingolejar, remingolet, V. marrir

REMINTOLAR, 'traspuar', 'degotar' vigatà; i també a les Garrigues, segons el DAG., que en dóna molts testimonis vigatans, des de les Excursions de Verdguer, i articles de «La Veu de Montserrat» des de 1878: d'un ll. vg. *MINUTLARE (+RE-), només representat en cat. (BDC XXII, 243; DECH IV, 8), derivat de MINGÈRE 'ornar', cf. el santanderí remearse «rezumar un líquido» (GaLomas), cat. escompixar-se 'fer xim-xim, o roines, la boira'; si no hi ha error d'infor- 25 mant es diria remiolar a Palafrugell: probt. contaminat per ramiola (remi-) 'ratxeta de vent'.

Remiola, -miolar, V. marrir i ram Remir, V. arramir Remrament, remirar, remirat, V. mirar Remirgolat, -rvolar, V. mugar i cf. Tallgren, Glanures IV, 68 Remís, remissa, remissible, remissió, remissiu, remissori, remitent, -tència, V. remetre Remitger, V. rem Remitjar, remitjò, remitjol, -jot, V. mig Remiular, V. miolar Remo, V. rèmol Remoció, V. moure Remodelar, V. mode Remogobell, -bellar, V. mogobell i gabella Remoixell, V. moixal

RÈMOL (peix), probablement ve d'un llatí vulgar *RHOMBULUS diminutiu de RHOMBUS nom del mateix 40 peix. □ 1.ª doc : 1324.

Remol gros, en una llista de peixos p. p. «El Archivo» de Dénia (I, 367); «La llura carnicera --- de savogues, de rèmolts, de planes, --- de verats ---», llista de peixos que paguen drets a StCeloni, 1340 (BABL XII, 148). És versemblant que, en una variant, ja figuri en una llista semblant de Balaguer, de l'a. 1313, on el publicador ha llegit: «tot peix vermeyll, axí com és pagell, moll, pàguer, storpia, gembol, avenarda ---» (BABL XII, 421), on hi ha molts errors de còpia: storpia per scòrpio o scòrpina, veg. ESCORPORA; ave- 50 marda per una variant de ROARDA; pàguer potser per pagre; per tant pot ser mal llegit per rémbol.

És una denominació usada des de Barcelona cap al Sud, i enlloc tant com en el P. Val., d'on el dóna com a propi el DAG (peix planenc semblant al llenguado): rémol en la llista d'Orellana dels «Peixos que s peixquen en el mar de València» (Val. 1802, p. 7); l'ictiòleg eivissenc Castelló precisa que d'una de les espècies (la representada en el gravat d'AlcM) se'n diu rémol 60

petxinat en el Golf de València, rémol empexinat a Tarragona (El Pituso, 1967, p. 13); a Benidorm deien rêmolts (d'altres, tapafijos), 1963. Carus, Prodrum Faunae Medit. II, 585, documenta bé els noms del nostre peix: «Rhombus maximus Cuv.»; remol Val. i Mall., remo a «Catalunya», rum als Pyr.-Or.; i detallant més: rossell. rum clavellat, Seta i Marsella roun clavelat, Niça rombou clavelat; rombo i rumbo en molts parlars italians, rumulu o rumbula a Sicília.

Aquestes formes del Mediterrani Nord i el Tirre donen la clau de l'etimologia. I en efecte rom és el nom popular del peix a tota la costa de Llevant i al Rosselló. Plaia (Proa de Palamós, jul. 1960, 8) com a nom del «Pleuronectes maximus» (hi ha variants en espècies del peix i en la terminologia llatina) i, com a equivalent del rémol de Bna. i del cast. RODABALLO (veg. DCEC), localitza rom a Tossa, SFGuixòls, Palamós, l'Escala i Cadaqués. Un gormet tan pràctic com JoPla recomana el rom com un dels bons peixos, a la Guia de la Costa Brava (p. 288). A Salses m'expli- caven (1960): «A la Rigola i a l'estany de Salses es pesquen molts rúms; el rúm és, en principi, el (fr.) turbot, però tractant-se del d'ací és més aviat la plie»: perquè és que hi ha «rúms i rúms kləbələts». I verament el trobem ja en una llista de peixos del Ross., de l'any 1378: «--- roger gros e roarda gros e rom e amfós» (InvLC).

És clar, doncs, que rom ve del gr.-llatí RHOMBUS: ῥόμβος, 'baldufa', i objectes en forma aproximadament circular, com els polígons rombals, o els pedaços dits ROMBALL; i rémol, del seu diminutiu llatí vulgar *RHOMBŪLUS A causa del contorn d'aquest peix, entre rodó i romboidal. De *RHOMBULUS vénen també els seus noms sicilians rumbula i rumulu: ens ho acaba de provar el fet que, a Sicília, rumulu encara significa 'baldufa' com en grec; i, tant aquest com el sard campidanès rumbulu, signifiquen de més a més 'corró', pal de contorn rodó, usat per transportar objectes pesants fent-los rodolar (REW, 7291) És versemblant que en l'origen RHOMBUS (que ja en llatí clàssic consta com a nom de peix) vagi designar el gran, 'Rhombus maximus'; i que, en voler distingir-ne l'espècie petita, el llatí vulgar vagi crear el diminutiu *RHOMBULUS: cosa que no implica que, sempre i pertot, s'hagi mantingut la distinció entre els dos peixos i llurs noms.

En l'aspecte fonètic MB > m és de norma. I o, fruit normal, en llatí parlat de la òmicron grega, ha donat la ó tancada, que en el Ross. es pronuncia com una u.

No havent-hi en rom la terminació en -ol, l'altra vocal no s'altera; però quan el mot terminava així, sobrevenia un fenomen de tipus dissimilatori. En mots de forma semblant, quan de més a més hi ha contacte amb una consonant, o semiconsonant, d'articulació labial, hi ha hagut en català una àmplia fluctuació, una oscil·lació, entre ó i é De vegades ha estat assimiladora: lleure/loure, POIXÈVOL/puixòvol, Ardèvol/Ardòvol, VERTIBŪLUM > bertò(v)ol > BERTROL, MALEVŪLUM > Mandò(v)ol > riu Manol; però, altres cops, fou diferenciadora, com en els clàssics exs. de VOCEM > vou > ven, CRUCEM > crou > creu, dou/DEU f., MAR-